

Žerty Nasreddina Taškáře

Za tuhých mrazů se jednou pádišáh už nadmíru nudil ve svém paláci, a tak dal rozhlásit zprávu: kdo z poddaných stráví noc na střeše mého paláce nahý, toho učiním svým zetěm a přidám mu polovinu vladařství.

Výzvu uslyšel i taškář Nasreddin a dal se bez meškání uvést k panovníkovi.

„Ó nejmocnější, jsem připraven vyhovět tvému přání!“ pravil s hlubokou poklonou.

„Sem, sluhové,“ zvolal pádišáh, „hle, našel se hlupák, nejhloupější z hlupců, svlečte ho a odveďte nahoru na střechu, ať ho tam mráz spálí na kost.“

„Ó hned, hned v tu chvíli, vládce světa, mám však jednu podmínku: přikaz sloužícím, aby na střechu vynesli velký kámen.“

Pádišáh nerozuměl taškářově prosbě ani co by za nehet vešlo, ale nakonec tleskl do dlaní, do síně vběhli sluhové, popadli Nasreddina, strhali z něho oděv a odvedli jej nahého na střechu paláce. Potom vynesli nahoru kámen velikosti berana, sešplhali na zem, odstavili od střechy žebřík a zmizeli.

Mrzlo jen praštělo, ale Nasreddin nezůstal sedět na místě ani chvíličku: po celou noc obracel kámen ze strany na stranu, sem a tam, nahoru a dolů, podél a napříč. A tou námahou se tak zahřál, že zimu vůbec nepocítil.

Když ráno pádišáh v teplém kožiše vylezl na střechu, aby vlastníma očima zhlédl, jak umí zmrznout hlupák, strnul úžasem. Nasreddin byl živ a zdrav a ještě k tomu pobíhal sem a tam a stěžoval si na veliké vedro. Kdo by byl tušil, že Nasreddin vydrží na mrazu celou noc?

Pádišáh začal přemýšlet, jak se vyvléci ze svého slibu.

„Pověz, příteli milý, zdalipak jsi tam na té střeše něco viděl?“ zeptal se Nasreddina.

„Viděl jsem měsíc.“

„Ach, tak ty ses zahříval světlem měsíce! Proto ti bylo horko, zchytralče! Nesplnil jsi moji podmínku, hled' zmizet, než se rozzlobím! Sluhové, žeňte toho podvodníka z paláce.“

Vyhnali jej opravdu dřív, než by velbloud uchem zastříhal, a navíc mu rozloučení osladili holemi.

Nasreddin nechtěl už bydlet v městě, kde vládne tak nespravedlivý pádišáh. Odešel do stepi a usadil se u osamělé studně, jež napájela poutníky zblízka i zdáli.

Když pak toho roku nastalo parné léto, vyjel si pádišáh jednoho dne se svým vezírem do stepi na lov gazel. Sjezdili křížem krážem kdejaký kout a brzy je začala trápit žízeň.

Cválali pustinou, hledajíce, kde by se napili, až spatřili chýši.

„Račte vstoupit, vznešení, vše co mám, je k vaší libosti,“ zvolal Nasreddin, sotva dorazili k prahu, neboť to byla právě jeho chýše.

„Vodu,“ zaúpěl pádišáh, „vodu, umírám žízní.“

„Hned, hned ji máš mít, vládce vesmíru!“

Taškář zavedl pádišáha s vezírem dovnitř, sám pospíšil ke studni, rychle snal provaz s vědrem a zahrabal obojí do písku. Potom si sedl opodál a čekal, dřepě na zkřížených nohou.

Pádišáh také čekal, jenomže v chýši. Čekal půl hodiny, čekal hodinu a potom zlostí celý bez sebe poslal vezíra, aby Nasreddina vyhledal. Vezír se vrátil velice rychle:

„Pane, ten ničema žádá, abys přišel sám až ke studni.“

„Kde je voda?“ zařval pádišáh na taškáře zběsile, sotva k němu došel, „dej mi pít!“

„Pohlédni jen dolů, pádišáhu,“ pravil Nasreddin a ukázal prstem do studny.

I podíval se pádišáh a spatřil, jak se v hloubce černě blyští vodní hladina.

„Hlupáku, co je mi platná voda pod zemí?“ vzkřikl pádišáh.

„Ó studnice moudrosti, pane pádišáhu,“ řekl taškář, „když já jsem se mohl za mrazu zahřát svitem měsíce, proč ty bys nemohl ukojit žízeň leskem vody?“

Po těchto slovech vzal Nasreddin nohy na ramena a utíkal z dosahu strašného pádišáhova hněvu, skrýváje se ve vysoké trávě, až dorazil k hradbám

městečka Vabkentu. Vklouzl do jeho úzkých uliček rychleji než liška do nory a na tržišti byl hned jako doma. Toho dne přijeli na vabkentský bazar šírínští sadaři a koželuzi, aby tu kupovali a prodávali a prodávali a kupovali. Šírínští jezdívali už dávno den co den do Vabkentu a obědvali pilav u Vabkentských a Vabkentští zase navštěvovali denně Šírín a jedli pilav u Šírínských. Vabkentští ženili své syny s dcerami Šírínských a Šírínští s dcerami Vabkentských. A tak žili Šírínští s Vabkentskými v míru a v pokoji až do chvíle, kdy se Vabkentští uradili, že si postaví minaret. Také si jej postavili, a dokonce takový, že mu co do výšky nebylo rovno široko daleko kolem. V tom památném čase vabkentští otcové zpyšněli, zvedli nosy, začali na Šírínské hledět z vysoka a při setkáních je častovali ústipky:

„Vy jste asi nějací pěkní chudáčkové! My máme například minaret, a co máte vy?“

Vabkentský minaret byl vykroužen ladně jako urostlý cypřiš a jeho výška připomínala útes skály. Zdi byly pokryty barevnými vzory a obrazci spletitých čar, a kdo na tu stavbu pohlédl, cítil se jako v nebi. Šírínští však – ó běda! – žádný minaret neměli a jejich duší se zmocnila krutá závist a jako tříška se zadřela do jejich srdcí. Ale závist a pýcha se nikterak nesnášejí s přátelstvím, to přece každý ví. A tak vzalo za své i přátelství mezi Šírínskými a Vabkentskými.

Ale dost už o závisti a nepřátelství; v den Nasreddinova příchodu obchodování brzy skončilo pro nesmírný žár poledního slunce. Šírínští se posadili do stínu a hráli v kostky se svými bývalými přáteli, vabkentskými sousedy.

Vabkentským se toho dne štěstí vyhýbalo na sto honů. Šírínští vyhrávali neustále a Vabkentští právě tak často prohrávali.

Prohráli všechny své peníze, prohráli zboží a někteří dokonce musili svléknout i své košile.

„Dost už,“ volali Vabkentští, „nemáme dnes štěstí.“

Jednomu koudelníkovi hořela však hlava chtivostí hry, i vykřikl v tom zápalu: „Poslouchejte, vy Šírínští, vsadte všechno, co jste na nás dnes vyhráli, peníze, zboží i šaty. A my vsadíme náš minaret. Uvidíme, kdo s koho.“

„Počkat, počkat, jak to vlastně myslíte?“ začali se vyptávat Šírínští. Prahli sice po vabkentském minaretu už od chvíle, kdy byl postaven, ale návrh koudelníkův je přece jen nesmírně překvapil.

„Nestojí snad náš nádherný minaret za těch pár grošů a omletého šatstva, které jste na nás vyhráli? Cena stavby je nesmírná, ale ještě víc si vážíme toho, že schodiště a ochoz dobře drží a jsou připraveny sloužit muezzinovi k svolávání pravověrných. Vsadíme minaret se všemi cihlami, z nichž je postaven, se všemi kružbami, se všemi ozdobami, se všemi ornamenty, a dokonce i s muezzinem, kterého darujeme navrch jako přídavek. Snad neváháte, Šírínští? Chcete snad vskutku zůstat stát se svěšenýma rukama, když se minaret snáší z nebes přímo do vašich náručí? Nemáte opravdu špetičku touhy vyzdobit jím své náměstí? Pusťte se přece do hry, sázíme minaret proti grošům a kožím a obnošené veteši! Vrhám kostky!“

V té chvíli ovládla Šírínské nezřízená chtivost, zachvátilo je horoucí přání dostat vabkentský minaret stůj co stůj, postavit si ho doma uprostřed vsi a vychloubat se před celým světem.

„Nu,“ pravil jeden z nich, „povězte přece, Vabkentští, jak to vlastně myslíte? Když vyhraje vy, vezmete si pěkně své peníze, zboží a šaty a rozejdete se k večeři. Co ale, když vyhraje my? Jak potom povežeme minaret přes deset mil do naší vesnice Šírín? Co potom, dobrodinci?“

„Proč byste jej vozili k vám? Minaret zůstane pěkně stát, kde stojí, a vy sem můžete třeba každý den třikrát zajíždět a těšit se z něho.“

„A to ne,“ zvolali Šírínští, „kdepak najdete takové hlupáky, aby zbůhdarma vyhazovali svůj majetek? Z toho nebude nic. Nehrajeme!“

Vabkentští viděli, že věc bere špatný obrat: Šírínští odjedou a odvezou s sebou výhru! A když tak věšeli hlavy ve velikém smutku, přiblížil se Nasreddin, jako kdyby náhodou šel právě kolem. Vyslechl spor a pravil:

„Slyšte mou radu, Šírínští: znám způsob, jak přepravit minaret. Pohleďte, minaret vyrůstá ze země jako strom. Vidíte stín, který vrhá až k tamté lázni? Seberte všechny své osly, postavte je bok na bok v délce stínu a podkopejte minaretu základy. Stavba spadne na záda oslům a ti ji ponесou až k vám na náves hladce jako převzácny kmen. Na návsi vyryjete jámu a vsadíte minaret do ní, jako kdybyste sázeli javor. Ať roste, ať vzkvétá, ať jej plodonosné deště zalévají!“

Po těch slovech se Nasreddin obrátil a odešel.

„Ó nejmoudřejší mezi moudrými!“ volali za ním Šírínští. „Rozhod' kostky, sousede! Hrajeme.“

Koudelník zatřepal kostkami poprvé, zatřepal podruhé a ještě jednou navrch... a hodil.

Ale běda! Vabkentští prohráli zas.

„Náš je minaret, náš!“ křičeli Šírínští.

Zajásali a popadli, komu co přišlo pod ruku, vrhli se ke stavbě a začali se prokopávat k základům.

Věž však stála jako tvrdohlavý býk, přestože se Šírínští namáhali po několik dní.

A tak zůstal minaret přece jen ve Vabkentě.

Když se pádišáh dověděl o Nasreddinově kousku, řekl si, že přišla vhodná chvíle, aby vychytralce řádně napálil. Pozval Nasreddina opět do paláce a řekl mu:

„Všichni vypravují, jaký jsi znamenitý lékař. Vyhoj mou dceru, a já tě zasypu zlatem až po krk.“

Neuplynuly ani tři dny a Nasreddin předstoupil před pádišáha. Poklonil se a pravil:

„Ó hlubino spravedlnosti, princezna je uzdravena.“

„Slíbil jsem odměnu a slib pádišáhův je neporušitelný,“ řekl pádišáh, „jdi domů a očekávej moji milost.“

Druhý den ráno přinesl pádišáhův otrok měšec příjemně zakulacený a dobré váhy, ale když jej taškář rozvázal, objevil v něm, běda, jen hromadu měďáků.

Po nějakém čase rozbolely pádišáha zuby. Nenacházel klidu od trýzně ve dne v noci a žádný z ranhojičů, kteří žili u dvora, nedokázal ulehčit jeho bolestem.

V nejvyšší tísní vzpomněl pádišáh na Nasreddina a bez meškání pro něj poslal samotného vezíra.

„Nebude ani třeba, abych do paláce chodil,“ řekl Nasreddin vezírovi s hlubokou úklonou. „Připravím pro nejštědřejšího z vládců lék a předám ti jej. Maličko posečkej.“

Po těch slovech se taškář vzdálil, ale ve chvílce byl zase zpět a vtiskl vezírovi do dlaně prášek zabalený v papírku.

V noci vzbudilo Nasreddina strašné bouchání na vrata.

„Pojď ihned s námi do paláce k vladaři!“ volali dvorští sloužící, neboť oni to byli, kdo tak halasně rušili spánek poctivých lidí.

Pádišáh přivítal taškáře v zlosti a s nářkem:

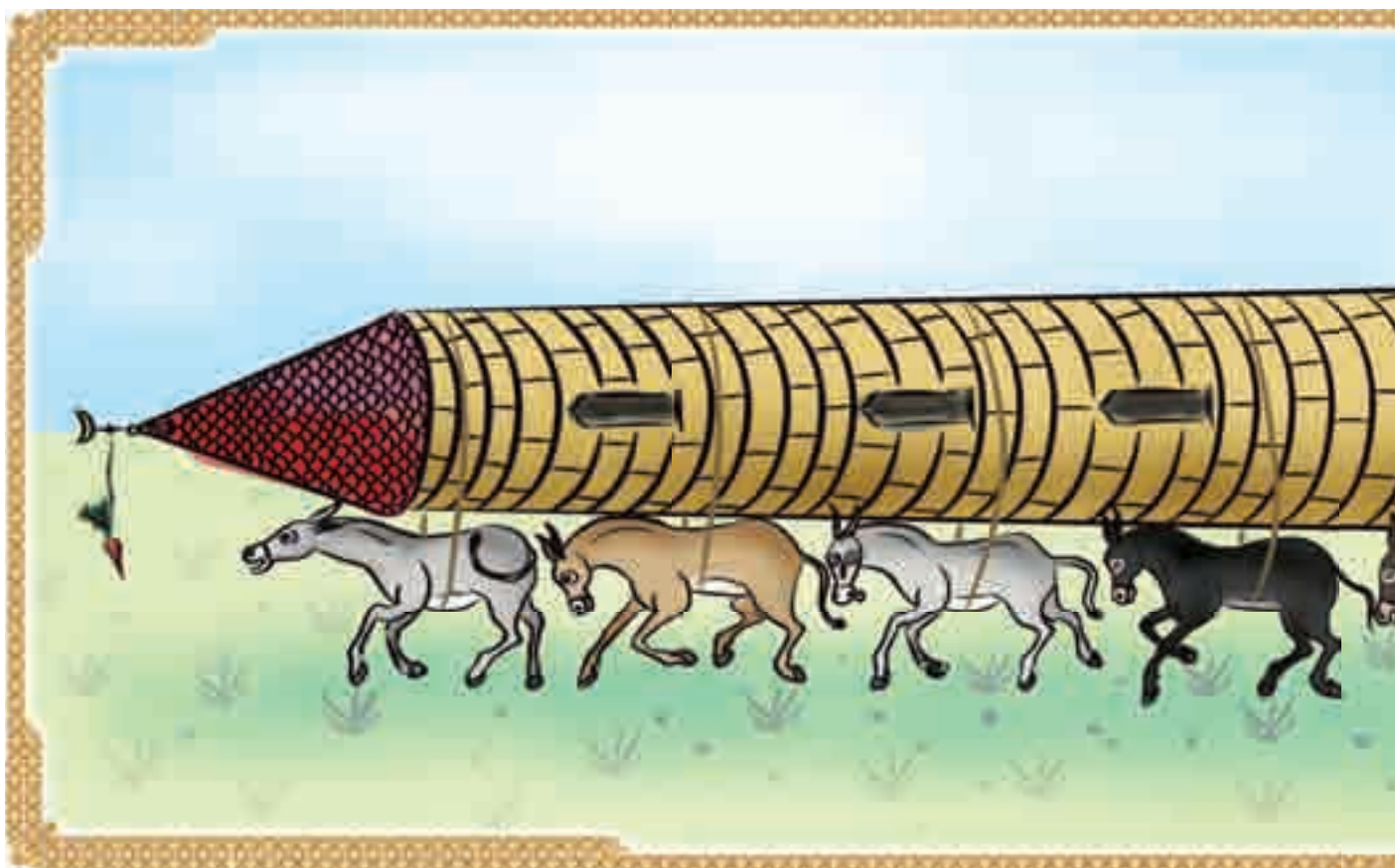
„Cos mi to poslal? Vzal jsem tvůj povedený prášek do úst, abych jej přilepil k zubu, a na jazyku se mi udělalo bláto, které smrdí a páchne hůř než stoka řek. Jak ses osmělil tropit si ze mne blázný?“

„Ó mocný pádišáhu, ó velkomyslný pádišáhu, Vždyť nemáš příčiny k hněvu! Můj lék má stejnou cenu jako zlato, kteréš mi poslal v měsíci.“

Neboť Nasreddin poslal pádišáhovi namísto léku hrstku prachu z ulice.

I viděl vladař, že Nasreddina vskutku nelze přechytračit, a pozval taškáře, aby žil v jeho paláci, jak se sluší pravým dvorním mudrcům.

Jednoho dne se panovník rozhodl uspořádat slavný hon. Taškáři se do stepi dvakrát nechtělo, pádišáhovu přání nebylo však radno odporovat. Odebral se do konírny, ale našel tam už jen jednu jedinou nevzhlednou herku. Osedlal ji tedy a jel. Velmoži i pádišáh si libovali daleko vpředu na ohnivých vranících

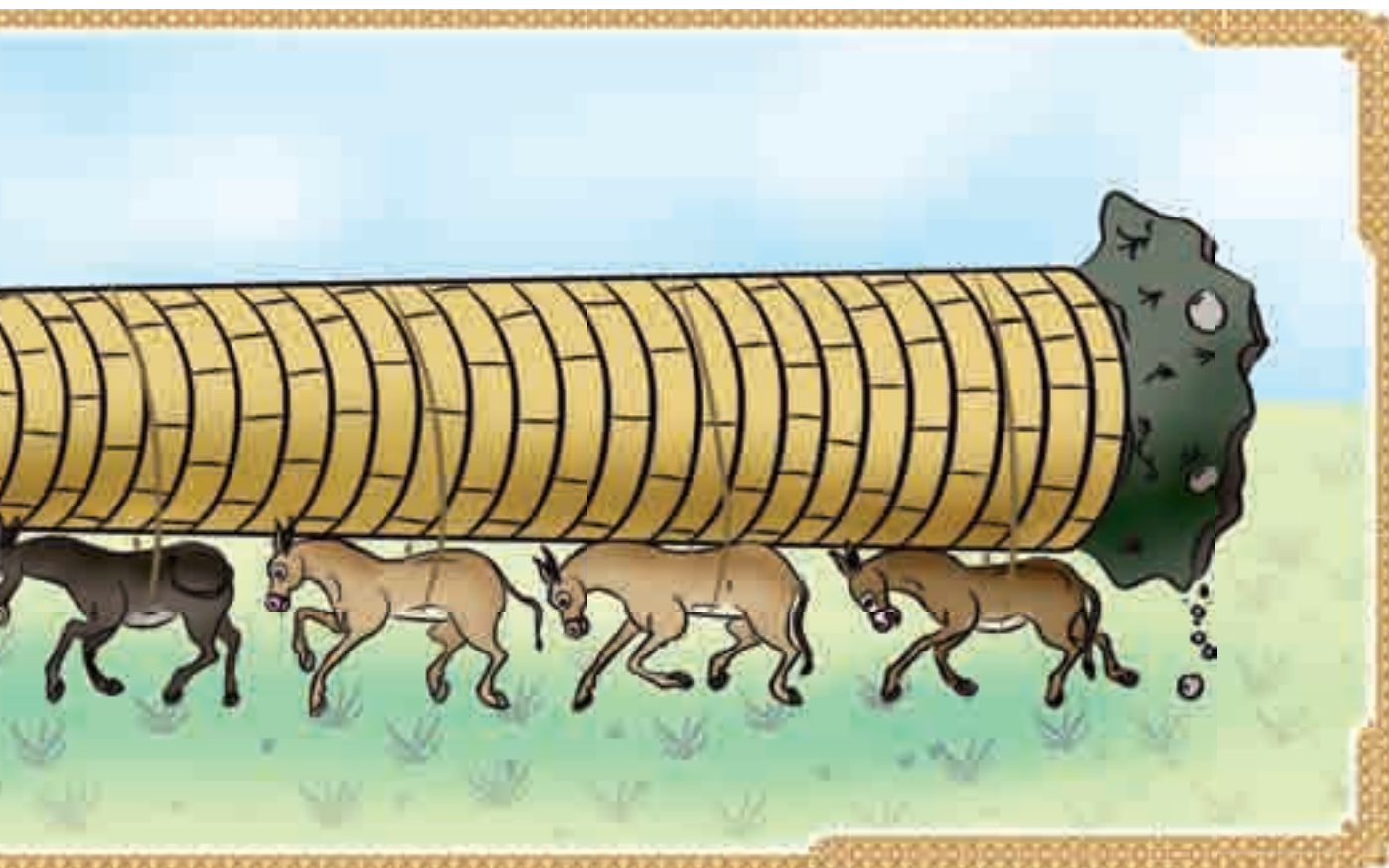
a prováděli na nich divy obratnosti a jezdeckého umění, ale ubohý Nasreddin se za nimi sotva vlekl a musil vyslechnout nemálo posměšků. Ani pádišáh si nenechal ujít příležitost:

„Aj, milý Nasreddine, kdes jen sehnal takového koně? Ostatně ano, tak tomu vlastně má být, mudrcům přece výborně sluší jezdit na herkách!“

Zanedlouho potom se nebe náhle pokrylo mraky a spustil se mohutný liják. Panstvo obrátilo úprkem nazpět, ale než dorazili k paláci a než se nebe zase vyjasnilo, promokli přece jen všichni skrz naskrz.

Taškář se objevil v dálce stepi až hodnou chvíli za nimi. Ale jaké bylo překvapení všech, když přiklusal suchý a naladěný jak ve svátek! Pádišáh byl udiven nejvíc:

„Mluv, příteli, a prozrad', jaké je to zaklínání, jež znáš a jež tak skvostně před deštěm tě chrání?“

Nasreddin odpověděl:

„Můj koník je nevzhledný, ale posmíval ses zbytečně, ó nejvyšší! Já tiskl slabiny křídlatého oře Dul-dula! Jakmile spustil déšť, vznesl se jak pták nad mračna a mne nezasáhla ani kapka.“

Užaslý pádišáh poručil odvést herku do nejlepší stáje a přikázal nejlepším podkoním, aby o ni pečovali.

Za několik dní poté svolal nový hon. Svého plnokrevníka předal taškáři a sám se posadil na herku.

Jízda na jejím hřbetě by byla pádišáhovi jistě vytrásla duši z těla, ale naštěstí se mu hrdlo sevřelo vztekem, neboť pro pomalost koně nestačil uštvat žádnou zvěř. I tentokrát spustil důkladný liják.

Nasreddin švihl plnokrevníka, a než se nadál, byl pod střechou. Také pádišáh švihl svého Dul-dula, co měl síly, ale ten se jen motal, sotva zvedaje nohy. Déšť vladaře tak promočil, že vypadal jako kuře, které se vymáchalo v louži. Vrátil se do paláce až k půlnoci, promrzlý na kost a hladovější než šakal.

Hned v té chvíli přikázal, aby zavolali Nasreddina.

„Opravážíš ses mne oklamat, příteli! Před deštěm tě nezachránil žádný Dul-dul, ale jakési chytré tajemství. A víš-li pak, Nasreddine, že stačí jediné mé slovo, aby i ta nejvtipnější hlava sletěla z šíje poddaného, jenž odpírá prozradit vladaři poklady svých moudrostí?“

Taškář se uklonil až k zemi a pravil:

„Ó pádišáhu, k čemu ten hněv? Vždyť svléknout šaty a složit je pod sedlo, když začíná pršet, a pak je zas obléknout, když přestane, a dojet do města suchý, řekni sám, jaké jsou v tomhle moudrosti?“